herpy

SKINKAR

Blotched Blue-Tongued Lizard

Tiliqua nigrolutea

Tiliqua nigrolutea är en kraftig, tungbyggd skink från sydöstra Australien med bred blå tunga och ljusa, oregelbundna fläckar på mörk rygg. Den är dagaktiv och allätare, blir 35-50 cm lång och kan leva många år. Arten kommer från ett svalt tempererat klimat med en tydlig vintervila och ska ha ett stort terrarium, UVB och nattsänkning.

Familj: Scincidae Tidigare namn: *Scincus nigroluteus; Cyclodus nigroluteus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**35-55 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**15-30 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Bergsskog och tempererad skog och äng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**180 × 60 × 60 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**21-29 °C**
Värmeplats	**37-40 °C**
Temperatur, natt	**18-24 °C**
Luftfuktighet	**40-50 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter, frukt, växter och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Levandefödande**
Kullstorlek	**5-11 ungar**
Dräktighet	**90-150 dagar**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga III**
EU-bilaga	**Bilaga C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Tiliqua nigrolutea är en stor, kraftig skink med tung, rörformad kropp, korta ben och ett triangulärt huvud. Tungan är bred och blå, och djuret visar upp den tillsammans med den öppna munnen när det känner sig hotat. Teckningen varierar med livsmiljön. Låglandsformen är grå eller brun med ljusare, silveraktiga till beige fläckar på ryggen, som omges av mörkare fält. Högländsformen är mörkare, ofta djupt svart, och fläckarna är mycket ljusare: gräddfärgade, rosa, laxfärgade eller orange. Namnet kommer av latin och betyder "svart" och "gul", efter det svarta och gula mönstret.

Vuxna djur är 35-50 cm långa. Stora djur kan bli upp till 55 cm och väga över 1 kg. Honorna blir något större än hanarna, medan hanarna har ett förhållandevis större huvud och en kraftigare kropp. Arten förlitar sig på kamouflage och bluff. Om den blir trängd i ett hörn fräser den och gör kroppen platt, och som sista utväg biter den. Bettet kan göra ont, men tänderna är trubbiga och går sällan genom huden, och djuret är inte giftigt. Svansen kan kastas av, men arten gör det mer sällan än de flesta andra skinkar.

Arten förväxlas lätt med de andra blåtungeskinkarna, särskilt *Tiliqua scincoides*, men känns igen på de ljusa, oregelbundna fläckarna på ryggen och är anpassad till ett svalare klimat.

Utbredning och livsmiljö

Tiliqua nigrolutea är endemisk i sydöstra Australien och förekommer i New South Wales, Australian Capital Territory, Victoria, Tasmanien och South Australia. Låglandsformen lever på Tasmanien och på lägre höjder i Victoria ända ner till kusten. Norrut blir arten alltmer bunden till högländerna, och högländsformen förekommer bara i högre belägna trakter i New South Wales och i Victorias berg. Typlokalen är Blue Mountains i New South Wales.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Arten lever i våta och torra sklerofyllskogar, bergsskogar och kustnära hed. Den har anpassat sig till både jordbruksmark och städer och ses i trädgårdar, där den är ett nyttodjur eftersom den äter snäckor och andra skadedjur. I naturen är födan bred: insekter, snäckor, kadaver, vilda blommor, bär och annat grönt och då och då små ryggradsdjur.

Klimatet är svalt och tempererat med kalla vintrar. På morgonen solar djuren innan de söker föda under dagens varmaste timmar, och när de är aktiva håller de kroppen på omkring 30-35 °C. I kallt väder ligger de inaktiva djupt i gömstället, men kommer fram och solar på soliga dagar. Arten kommer vanligen fram ur vintervilan tidigt på våren, och det är parningstiden. Det är årstidsrytmen med ett svalt vinterhalvår och ett varmt sommarhalvår som man efterliknar i terrariet.

Läs mer: Vintervila och årstider

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur ska ha ett terrarium på minst 180 × 60 × 60 cm (längd × bredd × höjd), motsvarande drygt 1 m² golvyta. Större är bättre. Golvet är viktigare än höjden, eftersom djuret lever på marken, men med lampor inne i terrariet ska höjden vara minst 60 cm. Måtten är lånade från släktet. Unga djur kan bo i ett vuxenterrarium när det finns många gömställen.

Djuret ska hållas ensamt. Både hanar och honor är revirhävdande, och två djur i samma terrarium kan skadas allvarligt.

Som botten används 10-15 cm lös jord som djuret kan gräva i, till exempel en blandning av matjord utan gödsel och sand. Undvik spån av tall och ceder. Barkrör, trästycken och lådor ger gömställen i båda ändar, och en skiffer- eller kakelplatta slipar klorna. Lägg en platt, ljus sten under värmelampan, men använd aldrig en värmesten med inbyggt värmeelement, för den kan bränna djuret. Terrariet ska vara väl ventilerat, utan drag och säkert stängt.

TEMPERATUR

Lufttemperaturen ska ligga på 21-29 °C från den svala till den varma änden, och ytan på solplatsen ska vara 37-40 °C, så att djuret kan hålla kroppen på de 30-35 °C det föredrar när det är aktivt. Siffrorna är lånade från släktet. *T. nigrolutea* kommer från svalare trakter än *Tiliqua scincoides* och behöver inte varmare solplatser än 40 °C. Mät yttemperaturen med en infraröd termometer och lufttemperaturen med digitala termometrar i båda ändar.

Använd halogenspotar eller en värmelampa med bred strålning i en keramisk sockel över nät, och sätt en termostat på all värmeutrustning. På natten är 18-24 °C lämpligt, och en nattsänkning är sund. Blir rummet kallare används ett keramiskt värmeelement eller en värmepanel utan ljus. Kalla nätter utan tillräcklig värme på dagen kan utlösa vintervila eller sjukdom.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara 40-50 %, mätt i den svala änden. En blöt botten är inte nödvändig, men ett gömställe med fuktig sphagnum, där fuktigheten kommer upp mot 100 %, hjälper vid ömsningen. Gömstället ska stå i den svala halvan, och mossan byts ofta så att den inte möglar. En stor, låg vattenskål ska alltid stå framme. Vattnet byts varje dag, för djuret använder ofta skålen som toalett. Rengör skålen med ett djursäkert desinfektionsmedel en gång i veckan.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och ska ha både UVB och kraftigt ljus. Använd ett T5-rör med UVB, och placera det så att UV-indexet på solplatsen är omkring 3-4 (Ferguson-zon 3). Det får inte finnas glas eller plast mellan lampan och djuret, och djuret får inte kunna komma närmare lampan än omkring 25 cm. Rören byts var 12:e månad, eftersom UVB-strålningen avtar även om ljuset ser oförändrat ut.

Djur av släktet kan leva och föröka sig i åratal utan UVB om fodret innehåller D3, men D-vitaminnivån i blodet är lägre, så UVB är den bästa lösningen. Ljuset är tänt omkring 12 timmar per dygn, gärna något kortare på vintern. Ett par timmar i direkt sol är bra när djuret är under uppsikt i en sluten inhägnad med skugga och gömställen.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Tiliqua nigrolutea är allätare. Baskosten är en blandning av grönt, animaliskt protein och lite frukt. Ungar under 12 månader ska ha 70-80 % protein, vuxna omkring 50-60 %. Vuxna ska ha 40-50 % grönsaker och blad, och frukt högst 10 %. För mycket protein ger vuxna djur övervikt.

Protein kan vara syrsor, gräshoppor, kackerlackor, svarta soldatflugelarver, snäckor, daggmaskar och silkesmaskar samt ägg och magert kött. Superaskar, hel fisk och upptinade nakna musungar ges bara som godbitar. Grönt är till exempel maskrosblad, grönkål, pak choi, squash, pumpa och morot, rivna fint. Undvik avokado, lök, aubergine, citrusfrukter, rabarber och giftiga blommor som tulpaner och påskliljor. Foderinsekterna ska utfodras väl i 2-3 dygn före utfodringen och pudras med kalk.

Ungar under tre månader utfodras varje dag, halvvuxna ungefär 3 gånger i veckan och vuxna 1-2 gånger i veckan. En portion är ungefär lika stor som djurets huvud. Färdigfoder för kräldjur innehåller redan kalk och vitaminer, och extra multivitamin ovanpå kan ge överdosering. Vått hundfoder av god kvalitet kan ingå i små mängder, men inte som huvudfoder.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Tiliqua nigrolutea är lugn, och djur från uppfödning blir ofta tama. När du lyfter djuret ska hela kroppen inklusive svansen vila på underarmen, och den ena handen ska vara synlig. Ta aldrig tag i svansen, och undvik att röra vid huvudets ovansida. Börja med 5 minuters hantering per dag, och öka långsamt. Tvätta händerna efter hantering.

Kroppsspråket är tydligt. Fräsningar, en platt, uppblåst kropp och öppen mun med tungan ute är en varning, och djuret ska då lämnas i fred. Ett avslappnat djur går lugnt och flackar med tungan.

Varje djur ska bo ensamt. Arten kommer från svalt klimat och går i naturen i vintervila. När temperaturen sjunker och dagarna blir korta kan ett djur i terrariet bli inaktivt och sluta äta i flera veckor. Bara friska, fullvuxna djur får gå i vintervila, och de bör undersökas av en veterinär först. Temperatur och varaktighet för en kontrollerad vintervila är inte dokumenterade för arten.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Djuren blir förmodligen vuxna vid omkring tre års ålder, när de är omkring 40 cm långa. Honor bör vara fullvuxna och i god kondition innan de används i avel. Könen är svåra att skilja åt utvändigt: hanarna har ett förhållandevis större huvud och en kraftigare kropp, men det överlappar mycket. Sondering kan skada djuret, och den mest tillförlitliga metoden är röntgen eller undersökning hos veterinären.

PARNING

Arten parar sig på våren, i naturen från september till november, när djuren kommer fram ur vintervilan. Hanarna förföljer honorna och kan slåss sinsemellan. Hanarna är könsaktiva varje år, medan honorna sällan föder ungar varje år, och en hona kan ha flera år mellan kullarna. Parningen är hårdhänt, och honan kan få bitmärken. Därför hålls djuren åtskilda hela året och förs bara samman under parningstiden under uppsikt. Honan ska vara frisk och i god kondition. Skilj djuren åt om hanen biter ihållande.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Arten föder levande ungar. Honan föder tre till fem månader efter parningen, i naturen mellan december och april, oftast sent på sommaren eller på hösten. Fostren utvecklas i äggledaren med en välutvecklad moderkaka. Högländsformen får färre och större ungar (omkring fem) än låglandsformen (omkring 11), och kullen kan väga över en tredjedel av honans vikt. En dräktig hona är tung och långsam sent i dräktigheten.

Honan ska ha gott om föda och kalk och en varm solplats medan hon är dräktig. Blir hon slö, slutar äta eller krystar utan resultat, kontakta veterinären.

INKUBATION

Det finns inga ägg att inkubera. Dräktigheten varar tre till fem månader, omkring 90-150 dagar, räknat från parningen. Honan ska ha samma temperaturer som annars, och solplatsen får inte tas bort, för värmen driver fosterutvecklingen. Håll henne ensam i terrariet. Efter födseln äter ungarna fosterhinnorna, och det är normalt.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är självständiga direkt efter födseln, ömsar skinn första gången inom några dagar och sprids snabbt i naturen. De ska bo var för sig med solplats, UVB, fuktigt gömställe och samma inredning som de vuxna. Utfodra dem varje dag med 70-80 % protein: små syrsor, daggmaskar, ägg och fint riven grönsak, och pudra med kalk. Storleken vid födseln är inte dokumenterad för arten.

Hälsa och vanliga misstag

De flesta problem beror på skötseln. De typiska är:

- Metabol skelettsjukdom av brist på kalk, D-vitamin eller UVB. Det ger mjuka käkar och sneda ben.
- Ömsningsproblem där hudrester sitter fast på tår och svans. Ge ett fuktigt gömställe och ett ljummet bad.
- Hudinfektioner och luftvägsinfektioner om bottnen är ständigt blöt eller temperaturen är för låg.
- Övervikt av för mycket protein och för lite rörelse. Väg djuret regelbundet; plötslig viktminskning är en varningssignal.
- Fästingar i öronen och under fjällen och inälvsmask, som kan ses i träcken. Nya djur bör stå i karantän och få ett träckprov undersökt.
- Förgiftning från snäckor som har ätit snigelgift.
- Problem vid vintervila om djuret inte är friskt eller blir för kallt.

Sök en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret går ner i vikt, slutar äta, andas med öppen mun eller verkar slappt.

Läs mer: Karantän och hygien Läs mer: Vanliga sjukdomar och tecken på sjukdom

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.